

การวิเคราะห์เนื้อหางานวิจัยของสื่อการสอน

นันทพร ศรีปลั่ง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

สาขาวิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา

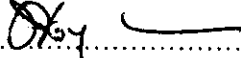
พฤษภาคม 2547

ISBN 974-383-488-5

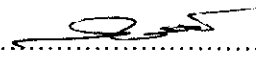
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบปากเปล่าวิทยานิพนธ์ ได้
พิจารณาวิทยานิพนธ์ของ นันทพร ศรีปลั่ง ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา ของมหาวิทยาลัย
บูรพาได้

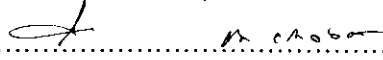
อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

..... ประธาน

(รองศาสตราจารย์ ดร.พงศ์ประเสริฐ หกสุวรรณ)

..... กรรมการ

(ดร.สมโภชน์ อเนกสุข)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์วิณี ชิดเชิดวงศ์)

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

..... ประธาน

(รองศาสตราจารย์ ดร.พงศ์ประเสริฐ หกสุวรรณ)

..... กรรมการ

(ดร.สมโภชน์ อเนกสุข)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์วิณี ชิดเชิดวงศ์)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนตรี แยมกลีกร)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์สุชาติ เถาทอง)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาระดับ
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.ประทุม ม่วงมี)

วันที่... 6เดือน... พฤษภาคม... พ.ศ. 2564

การวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา
จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา
ประจำภาคต้น ปีการศึกษา 2546

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความกรุณาให้คำปรึกษา ดูแลเอาใจใส่และช่วยแนะนำแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ อย่างดีเยี่ยมจาก รองศาสตราจารย์ ดร.พงศ์ประเสริฐ หกสุวรรณ ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ และคณะกรรมการ สอบวิทยานิพนธ์ ซึ่งประกอบด้วย ดร.สมโภชน์ อเนกสุข และรองศาสตราจารย์ วิณี ชิดเชิดวงศ์ ซึ่งทำให้ผู้วิจัยได้รับแนวทางในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้และประสบการณ์ในการทำวิทยานิพนธ์ ครั้งนี้ ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น จึงขอกราบขอบพระคุณอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ฉลอง ทับศรี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมคิด บุญเรือง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนตรี แย้มกสิกร รองศาสตราจารย์ลัดดา สุขปรีดี และ อาจารย์สมาน สรรพศรี ผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้ให้ความกรุณาอนุเคราะห์ในการตรวจสอบ ความเที่ยงตรงของแบบบันทึกข้อมูล รวมทั้งข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการทำวิทยานิพนธ์

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ฉลอง ทับศรี ดร.สมคิด บุญเรือง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิริยะ วงศ์เลาหกุล ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัลลภ พิริยะสุวรรณ และ ศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา วิหคโต ผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้ให้ความกรุณาอนุเคราะห์ในการสัมภาษณ์ ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการวิจัย รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการทำวิทยานิพนธ์

ขอขอบพระคุณ คณะครู อาจารย์ นักเรียน โรงเรียนสาธิตอุดมศึกษาพัทธยา โรงเรียนพานทอง และนิสิตชั้นปีที่ 2 สาขาวิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา ภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพาที่อำนวยความสะดวก และให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้

สุดท้ายนี้ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงสำหรับ คุณพ่อสุดใจ ศรีปลั่ง คุณแม่ภรณ์การ ศรีปลั่ง และน้องชาย นายศุภณัฐ ศรีปลั่ง ตลอดจนญาติของผู้วิจัยทุกท่าน รวมถึงเพื่อน ๆ นิสิตปริญญาโท สาขาเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา และเจ้าหน้าที่ภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพาที่ให้ความรักความห่วงใย ให้ความช่วยเหลือ ทั้งกำลังทรัพย์และกำลังใจเป็นอย่างดีเสมอมา และขอขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ถ่ายทอด ความรู้ และให้คำปรึกษาในการเรียน ซึ่งสำคัญอย่างยิ่งในการทำวิทยานิพนธ์ให้สำเร็จได้ด้วยดี

44911191: สาขาวิชา: เทคโนโลยีทางการศึกษา: กศ.ม. (เทคโนโลยีทางการศึกษา)

คำสำคัญ: การวิเคราะห์เนื้อหา/ สีของสื่อการสอนจากงานวิจัย

นันทพร ศรีปลั่ง: การวิเคราะห์เนื้อหาของสื่อการสอน (CONTENT ANALYSIS OF COLOR OF INSTRUCTIONAL MEDIA) อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์: พงศ์ประเสริฐ นกสุวรรณ, กศ.ด., สมโภชน์ อเนกสุข, กศ.ด., วิณี ชิดเชิดวงศ์, กศ.ม. 106 หน้า. ปี พ.ศ. 2547. ISBN 974-383-488-5

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาเนื้อหาสีของสื่อการสอนจากผลงานวิจัยที่เป็นวิทยานิพนธ์ระดับ ได้แก่ สีของสื่อการสอนประเภทตัวอักษร และสีของสื่อการสอนประเภทรูปภาพ ในผู้เรียนระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา รวมถึงการศึกษาการใช้สื่อการเรียนการสอนในสภาพจริงของสถาบันการศึกษาในจังหวัดชลบุรี

ผลการวิจัยพบว่าในระดับประถมศึกษาเนื้อหาจากเอกสารงานวิจัย สีของสื่อการสอนประเภทตัวอักษร ที่มีมากที่สุดเป็นอันดับหนึ่ง สีตัวอักษรกับสีพื้นหลังตัดกัน (Contrast) มีใช้ในสภาพการเรียนการสอนจริงเป็นอันดับสอง ให้ผลการเรียนรู้ปานกลาง อันดับสอง คือ ใช้รูปแบบตัวอักษรที่อ่านง่าย มีใช้มากเป็นอันดับหนึ่งให้ผลการเรียนรู้ปานกลาง เนื้อหาที่พบเป็นอันดับสาม คือ ขนาดตัวอักษรเหมาะสม มีใช้ในสภาพจริงเป็นอันดับหนึ่งเท่ากับใช้รูปแบบตัวอักษรที่อ่านง่าย และให้ผลการเรียนรู้มาก ส่วนที่เป็นสื่อการสอนประเภทสีของภาพ พบว่า เนื้อหาที่มากที่สุด คือ ภาพประกอบมีสีสันสดใส แต่มีใช้เป็นอันดับสี่ ให้ผลการเรียนปานกลาง อันดับสอง คือ ภาพที่มีสีตรงกับความจริง (สีธรรมชาติ) มีใช้มากเป็นอันดับสาม ให้ผลการเรียนรู้ปานกลาง อันดับสาม คือ ภาพประกอบที่มีสัดส่วนเหมาะสม มีใช้มากเป็นอันดับสามและให้ผลการเรียนรู้ปานกลางเช่นกัน

ในระดับมัธยมศึกษาเนื้อหาจากเอกสารงานวิจัย ที่เกี่ยวกับสื่อการสอนประเภทตัวอักษร เป็นเนื้อหาของรูปแบบตัวอักษรที่อ่านง่าย มีใช้ในสภาพการเรียนการสอนจริงมากที่สุดและให้ผลการเรียนรู้มาก อันดับสองคือ ขนาดตัวอักษรเหมาะสม สื่อการสอนที่สีตัวอักษรกับสีพื้นหลังตัดกัน (Contrast) มีใช้มากเป็นอันดับสองและสามตามลำดับ ทั้งสองให้ผลการเรียนรู้ปานกลาง เนื้อหาเกี่ยวกับสื่อการสอนประเภทสีภาพในระดับมัธยมศึกษาพบว่า ภาพประกอบที่มีสีตรงกับความเป็นจริง (สีธรรมชาติ) มีมากที่สุด มีใช้มากเป็นอันดับสามและให้ผลการเรียนรู้ปานกลาง เนื้อหาที่พบมากเป็นอันดับสอง คือ ภาพประกอบสีสดใส มีใช้มากเป็นอันดับสี่ให้ผลการเรียนรู้ปานกลาง และอันดับสาม ภาพประกอบที่มีสีตัดกันและมีความคมชัด (Good Contrast and Sharpness) มีใช้มากเป็นอันดับสามเท่ากับ ให้ผลการเรียนรู้ปานกลาง

ระดับอุดมศึกษา เนื้อหาที่พบมากที่สุด คือ สื่อการสอนที่สีตัวอักษรกับสีพื้นหลังตัดกัน (Contrast) มีใช้มากเป็นอันดับสี่ และให้ผลการเรียนรู้ปานกลาง เนื้อหาที่พบเป็นอันดับสอง คือ ใช้รูปแบบตัวอักษรที่อ่านง่าย มีใช้มากเป็นอันดับหนึ่ง ให้ผลการเรียนรู้มาก อันดับสามเป็นเนื้อหาของขนาดตัวอักษรเหมาะสม มีใช้มากเป็นอันดับสี่ให้ผลการเรียนรู้มาก ส่วนสีของภาพ พบว่า เนื้อหางานวิจัยในระดับอุดมศึกษา พบมากเป็นอันดับหนึ่ง คือ ภาพประกอบมีสัดส่วนเหมาะสม มีใช้ในสภาพจริง มากเป็นอันดับสอง และให้ผลการเรียนรู้ปานกลาง อันดับสอง คือ ภาพประกอบมีรายละเอียดน้อยเข้าใจง่าย มีใช้มากที่สุดเป็นอันดับหนึ่ง ให้ผลการเรียนรู้ปานกลาง และเนื้อหาที่พบเป็นอันดับสาม คือ ภาพประกอบที่มีสีตัดกันและมีความคมชัด (Good Contrast and Sharpness) มีใช้มากเป็นอันดับสามและให้ผลการเรียนรู้ปานกลางเช่นกัน

44911191: MOJOR: EDUCATIONAL TECHNOLOGY; M.Ed. (EDUCATIONAL TECHNOLOGY)

KEYWORDS: CONTENT ANALYSIS/ INSTRUCTIONAL MEDIA

NUNTAPORN SRIPLUNG: CONTENT ANALYSIS OF COLOR OF INSTRUCTIONAL MEDIA. THESIS ADVISORS: PONGPRASERT HOKSUWAN, Ed D., SOMPOCH ANEGASUKHA. Ed.D., WINEE CHIDCHIRDVONG, M.Ed. 106 P. 2004. ISBN 974-383-488-5

The purpose of the study is to investigate the content of colour of instructional media. The theoretical framework of the study includes the colour of literal and pictorial media for the primary, secondary, and university students and also the survey of instructional media used in real situation of the educational institutions in Chonburi.

The results of the study indicate that the study of content in the level of primary education the most colour used for literal media with contrast colour (between letters and background). This type is the second used in real situation and in the second place for providing learning outcome. The media in the second place of usage is appropriateness of the size of the letter. This type is used at the first place as same as the use of readable letters which providing high learning outcome. In the part of colour pictorial medias, the findings of the study indicate that the most used content is the picture with bright colour but this type is in the forth place of real situation usage. This type provides average level of learning outcome. The type which is in the second place of usage is the picture with real (natural) colour. This type is in the third place of usage. This type provides average level of learning outcome. The type which is in the third place of usage is illustration which in an appropriate portion. This type is in the third place of usage and also provides average level of learning outcome.

In the level of secondary education, the results of the study indicate that about literal media the most used media is the readable content of letter. This type is in the first place of usage in real situation and in the second place of providing learning outcome. The second used media is the appropriateness of letter size, and the third used media is contrast colour (between letters and background). Both two types provide average level of learning outcome. For content of colour pictorial instructional media, pictures with real (natural) colour is the most used. This type provides average level of learning outcome. The content which is found in the second place of usage is the bright colour pictorial media. This type is in the forth place of usage and provide average level of learning outcome. The pictorial media with good contrast and sharpness is equally in the third place of usage. This type provides average level of learning outcome.

In the level of university, the most content used is literal media with contrast colour. This type is in the fourth place of usage and provides average level of learning outcome. The second used content is readable letters. This type is in the first place of usage and provides high level of learning outcome. The third used is the content of readable letters, this type is in the fourth place of usage. In the part of colour of pictures, the findings of the study indicate that the most content found in university level is illustration which in an appropriate portion. This type is found in the second place of usage and provides average level of learning outcome. The second used media is illustration with less detail and easy to understand. This type is in the most used media and provides average level of learning outcome. The third content found is literal media with contrast colour. This type is in the third place of usage and also provides average level of learning outcome.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	จ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของงานวิจัย.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	5
กรอบแนวคิดของการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	8
2 เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
สี.....	10
ทฤษฎีพัฒนาการของเปียเจท์.....	16
การรับรู้.....	17
สื่อการสอน.....	22
งานวิจัยที่เกี่ยวกับสื่อการสอน.....	38
การวิเคราะห์เนื้อหางานวิจัย.....	47
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	51
ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย.....	51
วิธีการสร้างเครื่องมือ.....	55
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	56
วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล.....	57
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	57

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	58
ตอนที่ 1 จำนวนและร้อยละงานวิจัยในแต่ละปี.....	58
ตอนที่ 2 จำนวนและร้อยละของเนื้อหาของสื่อดัดอักษรและสีภาพตามเนื้อหาของงานวิจัย.....	59
ตอนที่ 3 ร้อยละการใช้สีของสื่อการสอนจากสภาพจริง.....	64
ตอนที่ 4 ข้อเสนอเชิงหลักการของการใช้สีของสื่อการสอนจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษา.....	72
5 สรุปและอภิปรายผลการวิจัย.....	74
สรุปผลการวิจัย.....	74
อภิปรายผลการวิจัย.....	77
ข้อเสนอแนะทั่วไป.....	82
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป.....	82
บรรณานุกรม.....	83
ภาคผนวก.....	90
ภาคผนวก ก.....	91
ภาคผนวก ข.....	95
ภาคผนวก ค.....	97
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	106

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	การใช้สีของภาพหรือตัวอักษรบนสีพื้นหลังและสีส่องสว่าง.....	27
2	กฎเกณฑ์เกี่ยวกับขนาดความสูงและน้ำหนักของเส้นอักษรที่เหมาะสมในระยะมองไกลสุด.....	31
3	เกณฑ์มาตรฐานสำหรับการประดิษฐ์ตัวอักษรประกอบกับอุปกรณ์ที่ไม่ได้ใช้ฉาย.....	31
4	จำนวนและร้อยละของเนื้อหาเกี่ยวกับงานวิจัยในแต่ละปี.....	58
5	จำนวนและร้อยละของเนื้อหาเกี่ยวกับสีของสื่อการสอนตามเนื้อหาของงานวิจัยระดับประถมศึกษา.....	59
6	จำนวนและร้อยละของเนื้อหาเกี่ยวกับสีของสื่อการสอนตามกรอบแนวคิดของงานวิจัยระดับมัธยมศึกษา.....	61
7	จำนวนและร้อยละของเนื้อหาเกี่ยวกับสีของสื่อการสอนตามกรอบแนวคิดของงานวิจัยระดับอุดมศึกษา.....	63
8	ร้อยละการใช้สีของสื่อการสอนตามสภาพจริงระดับประถมศึกษา.....	65
9	ร้อยละการใช้สีของสื่อการสอนตามสภาพจริงระดับมัธยมศึกษา.....	67
10	ร้อยละการใช้สีของสื่อการสอนตามสภาพจริงระดับอุดมศึกษา.....	69

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดของงานวิจัย.....	7